

Ympäristö- ministeriön ajankohtaiskatsaus

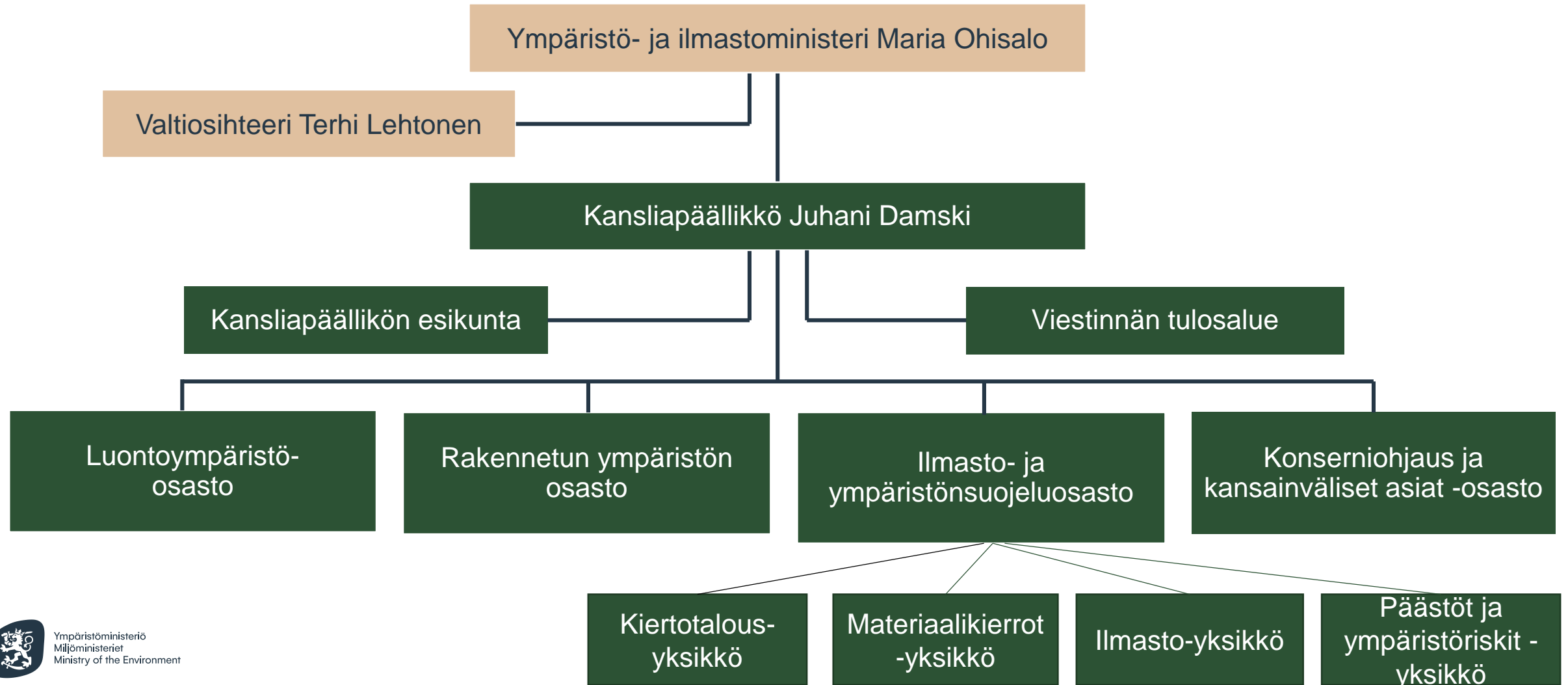
Ympäristönsuojelun ajankohtaispäivä Satakunnan ja
Varsinais-Suomen kuntien viranhaltijoille 3.2.2023, Turku

Lainsäädäntöneuvos Tia Laine-Ylijoki-Laakso
ympäristöministeriö

Ympäristöministeriön organisaatio

1.1.2023->

Strategia 2035 Parempi ympäristö tuleville sukupolville

1

Hiilinegatiivinen
Suomi on pysäyttänyt
luontokadon ja
saastumisen

Painopisteissä mm.
Ympäristöön, maaperään,
ilmaan ja vesistöihin ei kulkeudu
haitallisia päästöjä.
Ympäristöriskit ovat hallinnassa.
Ilmastonmuutoksen,
luontokadon ja saastumisen
keskinäiset riippuvuudet on
tunnistettu ja ne ratkaistaan
yhdessä.

 Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

2

Vihreä
siirtymä
on kasvun
perusta

Painopisteissä mm.
Kiertotalous on
talouden valtavirtaa, ja
luonnonvaroja
käytetään planeetan
kantokyvyn mukaan.
Vihreä siirtymä
vahvistaa
luontopääomaa ja
huoltovarmuutta.

3

Elinympäristöt ja uudet
ratkaisut tukevat sujuvaa
arkea kaikissa
elämäntilanteissa

Painopisteissä mm.
Kunnat, kaupungit ja
alueet luovat
edellytykset kestäväälle
elämäntavalle

4

Yhteiskunnallinen
päättökseteko
ohjaa vihreään
siirtymään

Painopisteissä mm.
Lainsäädäntö ja hallinnon
rakenteet tukevat kestäväää
muutosta.
Yksityisen ja julkisen sektorin
yhteistyö ohjaa pääomia ja
vihreän siirtymän toimia.
Ympäristötietoa ja
digitalisaatiota hyödynnetään
päättökseissä tehokkaasti –
tieto ohjaa vihreää siirtymää ja
kulutusvalintoja.

5

Olemme
vastuullinen
ja arvostettu
työpaikka

YM
2035

Lainsäädäntö- hankkeista: Laki ympäristö- vahinkorahastosta

Laki ympäristövahinkorahastosta 1262/2022 (YVR-laki, HE 183/2022 vp)

- HE laiksi ympäristövahinkorahastosta annettiin valtion talousarvion 2023 yhteydessä eduskunnalle, ns. budjettilaki
- Laki öljysuojarahastosta (1406/2004) ja laki ympäristövahinkovakuutuksesta (81/1998) kumotaan
- Esityksen hyväksyminen vaati 2/3 enemmistön eduskunnassa (talousarvion ulkopuolinen rahasto, PL 87 §)
- Uusi laki ja kumoamiset tulevat voimaan 1.1.2025; öljysuojamaksua ja sen kantamista koskevat pykälät kumottiin jo 1.1.2023

Ympäristövahinkomaksu (~vero)

- Ympäristövahinkorahastoon kerätään varoja ympäristön pilaantumisen vaaraa aiheuttavan toiminnan harjoittajilta (taustalla YSL) = kollektiivisen aiheuttaja vastaa –periaatteen sovellutus

1) vuosittaisina ympäristövahinkomaksuina (maksuluokat 1–5, 30 000 – 200 euroa)

2) kertaluonteisina maksuina (400 euroa)

- Maksukertymä vuosittaisista ympäristövahinkomaksuista noin 3,5 miljoonaa euroa vuodessa
- Kertamaksujen kertymä yhtenä vuotena järjestelmän tullessa voimaan arviolta 4 miljoonaa euroa
- Maksunkannossa **YLVA** ja **EPOELY**, budjetissa voimavaroja

Rahaston pääomarajat

- Rahaston **pääomaraaja** on 30 miljoonaa euroa, jonka ylittyessä maksun kantaminen keskeytettäisiin.
- Maksun kantaminen aloitettaisiin uudelleen, kun rahaston pääoma olisi laskenut alle **pääoman alarajan** (15 miljoonaa euroa).

Ympäristövahinkorahastosta maksettavat korvaukset

- Rahastosta maksettaisiin **korvaus vahingonkärsijöille** sekä ympäristön pilaantumisen **torjunta-, ehkäisemis- ja rajoittamistoimien kustannuksista viranomaisille**:
 - kun vastuutaho olisi **maksukyvytön, tuntematon tai tavoittamattomissa**.
 - korvauksen maksaminen rahastosta olisi **viimesijaista** eli kun korvausta ei täysimääräisesti makseta vakuudesta, vakuutuksesta tai muusta laissa säädetyistä korvausjärjestelmästä.
- Mahdollisuus ennakkokorvaukseen viranomaisille torjuntakustannuksia varten
- Korvauksen enimmäismäärä eli tapauskohtainen korvauskatto 30 miljoonaa euroa.

Vahinkoa kärsineen korvaukset

- Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain (737/1994) mukaisten vahinkojen seuraamukset ja näiden vahinkotapahtumien vahingontorjunta- ja ennallistamiskustannukset sekä välttämättömien selvitysten kustannukset
- Ajoneuvosta, raidekulkuneuvosta taikka aluksesta tai niiden käyttämisestä johtuneen öljy- tai muun kemikaalipäästön aiheuttamat vahingot

Viranomaisten korvaukset torjunta- ja ennallistamiskustannuksista

- Pelastuslain (379/2011) torjuntakustannuksia
- Pelastuslaissa säädettyjä jälkitorjunnan kustannuksia
- Ympäristönsuojelulain 182 a §:n pilaantumisen ehkäisemis- ja torjuntakustannuksia
- Em. toimiin ja kustannuksiin liittyvien selvitysten kustannukset
- Ympäristövahinkojen korvaamisesta annetun lain mukaisia torjunta- ja ennallistamiskustannuksia

Ympäristön- suojelulain uusimpia muutoksia

HE vihreän siirtymän hankkeiden etusijamenettelystä (HE 128/2022 vp)

- Esityksellä muutettiin väliaikaisesti **ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annettua lakia (muutos 1144/2022)**, vesilakia (1145/2022), ympäristönsuojelulakia (1146/2022) sekä maankäyttö- ja rakennuslakia (1147/2022).
- Tietyille vihreää siirtymää tukevia investointeja koskeville YSL:n ja VL:n mukaisille lupahakemuksille säädetään ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetussa laissa väliaikainen etusija käsittelyn kaikissa vaiheissa vuosille 2023—2026.
- VL:iin ja YSL:iin lisättiin väliaikaisesti säännökset siitä, että näitä hankkeita koskevia valitusasioita käsitellään hallintotuomioistuimissa kiireellisinä suhteessa muihin näiden lakien mukaisiin lupa-asioihin vuosina 2023—2028. Lisäksi MRL:iin säännökset kiireellisestä käsittelystä tietyissä valitusasioissa määräaikaaisesti.
- Lait tulleet voimaan 1.1.2023 ja erityisesti AVI-käsittelylain soveltamiseen laadittu ohjeistus

Hallituksen esitys eduskunnalle eräiden vihreän siirtymän hankkeiden väliaikaista etusijaa aluehallintovirastojen lupakäsittelyssä vuosina 2023—2026 ja hallintotuomioistuimissa vuosina 2023—2028 koskevaksi lainsäädännöksi

Laki ympäristönsuojelu- ja vesiasioiden käsittelystä aluehallintovirastossa annetun lain väliaikaisesta muuttamisesta

(uusi pykälä)

2 a § Eräiden ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestys

+ asetuksenantovaltuus

Lainmuutos on määräaikainen.

-> Sovelletaan aluehallintovirastoissa

Lait vesilain, ympäristönsuojelulain ja maankäyttö- ja rakennuslain väliaikaisesta muuttamisesta

(uudet pykälät)

VL 15:4 a § Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

YSL 197 a § Eräiden valitusasioiden käsittely kiireellisenä

MRL 188 a § Uusiutuvan energiantuotannon kannalta merkittävää kaavaa koskevan valituksen käsittely kiireellisenä

Lainmuutokset ovat määräaikaisia.

-> Sovelletaan hallintotuomioistuimissa

2 a § *Eräiden ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisten lupahakemusten käsittelyjärjestys (uusi)*

Aluehallintoviraston on käsittelyssä annettava etusija kestävästä sijoittamisesta helpottavasta kehyksestä ja asetuksen (EU) 2019/2088 muuttamisesta annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EU) 2020/852 17 artiklan 1 kohdassa tarkoitetun ei merkittävää haittaa –periaatteen huomioon ottavan toiminnan ympäristölupahakemukselle ja vesitaloushankkeen lupahakemukselle suhteessa muihin vireille tulleisiin ympäristönsuojelulain ja vesilain mukaisiin lupahakemuksiin. Hakijan on hakemuksen yhteydessä esitettävä riittävä selvitys oikeudesta etusijaan.

Edellä 1 momentissa tarkoitettuja lupahakemuksia, joille on annettava etusija, ovat hakemukset, jotka koskevat:

- 1) energiatuotantolaitosta, joka tuottaa energiaa uusiutuvalla energialla, sekä merituulivoimalaa ja siihen liittyviä vesitaloushankkeita;
- 2) uusiutuvaan energiaan tai sähköistämiseen perustuvia fossiilisten polttoaineiden tai raaka-aineiden käyttöä korvaavia teollisuuden hankkeita;
- 3) vedyn valmistusta ja hyödyntämistä, lukuun ottamatta vedyn valmistusta fossiilisista polttoaineista;
- 4) hiilidioksidin talteenottoa, hyödyntämistä ja varastointia;
- 5) akkutehdasta ja akkumateriaalien valmistusta, talteenottoa ja uudelleenkäyttöä.

Edellä 1 momentissa tarkoitettu lupahakemus, jolle on myös annettava etusija, on toimintojen muodostama kokonaisuutta koskeva hakemus, jos luvan tarve olennaisilta osin perustuu 2 momentissa tarkoitettuun toimintoon.

Valtioneuvoston asetuksella voidaan antaa tarkempia säännöksiä 1 momentissa tarkoitetun selvityksen sisällöstä.

Tämä laki tulee voimaan 1 päivänä tammikuuta 2023 ja on voimassa 31 päivään joulukuuta 2026.

Tämän lain voimaan tullessa aluehallintovirastossa vireillä olevat hakemukset ratkaistaan noudattaen tätä lakia.

YSL:n uusi YSL 44 b § (963/2022, HE 117/2022 vp)

- Ympäristönsuojeluasetuksen 13 §:n sisältö siirretty lakiin uudeksi YSL 44 b §:ksi
 - Yhteistyöstä on jo aikaisempaa sääntelyä, nyt vahvennus ja täsmennys
 - Säännöksellä varmistetaan, että **AVIn ja ELYn yhteistyö** ympäristölupa-asian käsittelemisessä ja lupaharkinnan aikana tulee säännönmukaiseksi toimintatavaksi.
 - Säännöksellä varmistetaan, että ELY-keskuksen valvojien käytännön tuntemus käsittelyn kohteena olevasta toiminnasta ja valvonnassa kertynyt tieto hyödynnetään lupa-asian käsittelyssä
- ELY-keskuksen valvojat tuntevat usein toiminnan läheisesti, tämän tiedon saaminen tehokkaammin lupamenettelyssä käyttöön on tärkeää.
 - Ympäristöluvat, muun muassa lupamääräykset, ovat valvottavampia ja selkeämpiä.
 - Tullut voimaan 1.1.2023

Ympäristönsuojelulain muutos 490/2022 1/2

- HE 243/2021 vp
- Jätevakuuksia koskeva sääntely ja lupien muuttaminen
 - Jätevakuussääntelyn muutokset: YSL 59–61 b (jätteen käsittelytoiminnan vakuus ja sen asettaminen, vakuuden voimassaolo, vapauttaminen ja realisointi) 122 § (118-120 §:ssä tarkoitetun ilmoituksen käsittely) ja (+ 89 § 3 mom. vakuuden muuttamisesta)
 - Luvan muuttaminen: 89 § 2 mom. 2 kohta, 3–5 mom.

Huom. YmVM 1/2022 vp:

- YSL 89 §:n 4 momenttiin lisättiin viittaus uhkasakkoa koskevaan 184 §:ään.
- YSL 89 §:n 5 momentista poistettiin päätösluonnoksesta kuuleminen.

Ympäristönsuojelulain muutos 490/2022

2/2

- Muutos tullut voimaan 1.9.2022
- Työryhmä jätevakuuksia koskevan sääntelyn toimeenpanon tukena; mukana ESAVI ja LSSAVI, PIRELY, POPELY ja HAMELY, SYKE sekä Kuntaliitto
 - Jätevakuusoppaan päivittäminen
 - Muu tukimateriaali
 - Jätevakuuksista koulutusta
 - Onko jätteenkäsittelyn vakuusmäärän määrittelemisestä tarpeen säätää tarkemmin asetuksella?
- Aikataulu: 2023

Teollisuuspäästö- direktiivin uudistus

Keskeiset muutokset, soveltamisala

- Direktiiviehdotuksessa määrällisesti suurin soveltamisalan laajennus koskisi eläinsuojia. Soveltamisalaan otettaisiin suuret nautatilat ja samassa yhteydessä sikojen ja siipikarjan soveltamisalakynnyksiä laskettaisiin merkittävästi. Soveltamisala määriteltäisiin eläinyksiköitä hyödyntäen (raja 150). EU-tasolla 20 000 eläinsuojan sijasta 185 000 eläinsuojaa. Suomessa laitospäärä kasvaisi 275 -> **1 700**.
- Lisäksi soveltamisalaan lisättäisiin metalli- ja teollisuusmineraalien kaivostoiminta, joka toisi Suomessa soveltamisalan piiriin 9 + 29 kaivosta. Akkuteollisuuden osalta mukaan tulisi suuret litiumakkujen valmistuslaitokset.
- Teknisluonteisia täsmennyksiä keramiikka- ja rautametallien jalostusteollisuuden laitospääritelmiin (+2), polttoaineiden kaasutusta koskeviin määritelmiin (+1) ja jätteitä käsittelevien laitosten määritelmiin.
- Lisäksi kaatopaikkadirektiivin artiklan 1 toista kappaletta ehdotetaan poistettavaksi, joten jatkossa myös kaatopaikoille voitaisiin laatia BAT-päätelmät.

Eläinsuojien kevennetty lupamenettely

- Erillinen menettely, jossa mukana olisivat myös kaikki nykyisen soveltamisalan laitokset.
- Ainoa lisäys on yhteenlaskemissääntö, jossa toisiaan lähellä sijaitsevien tai taloudellisessa tai oikeudellisessa suhteessa olevia toimintoja voitaisiin pitää yhtenä laitoksena.
- Muilta osin vaatimukset olisivat kevennettyjä suhteessa siihen, mitkä olisivat direktiiviehdotuksen soveltamisalaan kuuluvien muiden teollisuuslaitosten vastaavat vähimmäisvaatimukset.
- Komissio esittää delegoitua säädöstä kaikkia eläinsuojia koskevista toimintasäännöistä koskien päästörajoja, tarkkailuvaatimuksia, lannanlevityskäytäntöjä, päästöjen rajoittamistoimenpiteitä, ympäristötehokkuuden raja-arvoja ja muita vaatimuksia liittyen parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamiseen. Menettelyssä säädettäisiin myös yleisön osallistumismahdollisuuksista ja muutoksenhakumahdollisuuksista.
- Delegoitu säädös eläinsuojien toimintasäännöistä tulisi antaa 24 kuukauden kuluessa direktiiviehdotuksen voimaantulosta. Kaikkien eläinsuojien tulisi noudattaa toimintasääntöjä 42 kuukauden kuluessa delegoidun säädöksen voimaantulosta.

Uusia keinoja teollisuuslaitosten kokonaisvaltaiseen päästöjen hallintaan

- Yleisiä ympäristöluvan vaatimuksia täydennettäisiin niin, että niissä tulisi ottaa nykyistä paremmin huomioon materiaalien ja veden uudelleenkäyttö ja tuotannon koko elinkaaren ympäristövaikutukset.
- Kaikille teollisuuslaitoksille tulisi otettavaksi käyttöön **ympäristöjärjestelmä**. Osana BAT-päätelmiä luotaisiin vähimmäisvaatimuksia kukin toimialan ympäristöjärjestelmälle.
- Ympäristöjärjestelmä olisi keskeinen keino kiertotalouden tavoitteiden sekä resurssi-, energia- ja vesitehokkuuden edistämiseksi sekä kemikaaliturvallisuuden parantamiseksi.
- Kunkin laitoksen ympäristöjärjestelmät tulisi saattaa **julkisiksi tietoverkossa**.
- Teollisuuslaitosten tulisi laatia **siirtymäsuunnitelmat** vuosille 2030-2050 liittyen siirtymään kohti puhdasta tuotantoa, kiertotaloutta ja ilmastoneutraalia toimintaa.
- Energiaintensiivisen teollisuuden suunnitelmat osaksi laitoksen ympäristöjärjestelmää vuonna 2031. Muun teollisuuden siirtymäsuunnitelmat laitettaisiin täytäntöön BAT-päätelmien täytäntöönpanon yhteydessä.

EU:n vähimmäisvaatimusten harmonisointia jäsenmaiden välillä

- Ympäristölupien lupamääräyksissä tulisi jatkossa antaa myös sitovia **ympäristötehokkuuden raja-arvoja**, jos näitä on BAT-päätelmissä asetettu
- Päästöjen raja-arvojen asettamisen säännöt tilanteisiin, joissa teollisuuden jätevesiä johdetaan käsiteltäväksi kunnalliselle jätevedenpuhdistamolle (**ns. epäsuorat päästöt**)
- Päästörajojen tulisi jatkossa olla mahdollisimman pienet BAT-päätelmien mukaisilla tekniikoilla saavutettavat päästötasot (ml. alaraja), kuitenkin niin, että päästörajat eivät saisi ylittää BAT-päästötasojen vaihteluväliä.
- Poikkeamat BAT-päätelmien päästötasoista olisivat kuitenkin edelleen mahdollisia
- EU:ssa luotaisiin yhteinen menettely päästömittausten epävarmuuden vähentämiseksi päästöjen raja-arvoon verrattaessa.

Kansalaisten tiedonsaannin ja osallistumisoikeuksien parantaminen sekä seuraamukset ja vahingonkorvaukset

- Yleisesti tiedonsaantia parannetaan **lisäämällä Internetissä saatavilla olevaa tietoa**. Päästöjen (IEP) lisäksi **valvontaan liittyvät tiedot**, päästömittausten tulokset, ympäristötilanseurannat, tarkastusmuistiot ja ympäristöluvan yhteenveto tulisi laittaa Internetiin
- Yleisön tiedonsaantia ja vaikutusmahdollisuuksia parannettaisiin koskemaan myös kaikkia tilanteita, joissa lupaa muutetaan ja osallistumisoikeuksia täsmennettäisiin muutoksenhakutilanteissa perustuen Århusin sopimukseen ja EU-tuomioistuimen päätöksiin
- Direktiivin vaatimusten noudattamatta jättämisen **seuraamuksia ja seuraamusten suuruutta** täsmennettäisiin niin, että ne tulisi määrätä oikeushenkilön liikevaihdon tai luonnollisen henkilön tulojen perusteella ja niin, että ne tosiasiallisesti riistävät rikkomuksesta vastuussa olevalta taloudellisen hyödyn rikkomisesta.
- Uutena ehdotuksena menettely **terveyshaittoja koskevista vahingonkorvauksista**. Vahingonkorvauksia tulisi voida saada rikkomuksesta vastaavilta luonnollisilta- ja oikeushenkilöiltä sekä tarvittaessa toimivaltaisilta viranomaisilta. Menettely sisältää mm. **käännetyin todistustaakan ja mahdollisuuden ryhmäkanteisiin**.

Komission ehdotus E-PRTR-asetuksen korvaavaksi asetukseksi

- Komissio antoi 5.4. ehdotuksen E-PRTR-asetuksen korvaamiseksi uudella asetuksella teollisuuslaitosten ympäristötietojen ilmoittamisesta ja teollisuuspäästöportaalin perustamisesta (Industrial Emissions Portal Regulation, IEPR)
- Asetusehdotuksella laajennetaan ja täsmennetään
 - toiminnanharjoittajien raportointia toimivaltaisille viranomaisille
 - jäsenvaltioiden raportointivelvollisuutta toiminnoista ja niiden päästöistä,
 - määrätään perustettavan verkkopalvelun sisällöstä ja muodosta,
 - sekä täsmennetään jäsenvaltion velvollisuutta säätää asetuksen vastaisen toiminnan seuraamuksista.

Neuvoston asetus kehyksestä uusiutuvan energian käyttöönoton nopeuttamiseksi (EU) 2022/2577 ”Hätäasetus”

”Tässä asetuksessa vahvistetaan väliaikaiset ja luonteeltaan kiireelliset säännöt, joilla nopeutetaan uusiutuvista energialähteistä peräisin olevan energian tuotantoon sovellettavaa lupamenettelyä ja joissa keskitytään erityisesti sellaisiin tiettyihin uusiutuvan energian teknologioihin tai hanketyyppeihin, joilla voidaan lyhyellä aikavälillä nopeuttaa uusiutuvan energian käyttöönottoa unionissa.”

Hätäasetus tullut voimaan 30.12.2022 ja sitä sovelletaan 18 kuukauden ajan 30.6.2024 asti. Asetusta sovelletaan sellaisenaan kaikissa jäsenvaltioissa.

Koskee vain osittain teollisuuspäästädirektiiviin kuuluvia laitoksia. Määräajat koskevat myös aurinkopaneelien ja lämpöpumppujen lupamenettelyitä.

Asetuksen artiklat

- 1 art Kohde ja soveltamisala
- 2 art **Määritelmät**
- 3 art **Erittäin tärkeä yleinen etu**
- 4 art Aurinkoenergialaitteiden asentamista koskevan lupamenettelyn nopeuttaminen
- 5 art **Uusiutuvan energian tuotantolaitosten voimalaitosten* päivittäminen**
- 6 art Uusiutuvan energian hankkeiden ja niihin liittyvän, uusiutuvien energialähteiden integroimiseksi järjestelmään tarvittavan verkkoinfrastruktuurin lupamenettelyn nopeuttaminen
- 7 art Lämpöpumppujen käyttöönoton nopeuttaminen
- 8 art Aurinkoenergialaitteiden asentamista, uusiutuvan energian tuotantolaitosten voimalaitosten* päivittämistä ja lämpöpumppujen käyttöönottoa koskevan lupamenettelyn aikataulut
- 9 art Uudelleentarkastelu
- 10 art Voimaantulo ja soveltaminen

2. artikla: Määritelmät

- Sovelletaan uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001 määritelmiä. Määritelmät pantu Suomessa toimeen lailla uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä (1145/2020)
- Lisäksi asetuksessa tarkoitetaan 'lupamenettelyllä' prosessia,
 - a) *joka kattaa kaikki asiaankuuluvat hallinnolliset luvat, jotka myönnetään uusiutuvista lähteistä peräisin olevan energian tuotantoon tarkoitettujen laitosten, myös lämpöpumppujen, samalla paikalla sijaitsevien energiavarastojen sekä niiden verkkoon liittämisen edellyttämien omaisuuserien rakentamista, päivittämistä ja käyttöä varten, mukaan lukien verkkoon liittämistä koskevat luvat ja ympäristövaikutusten arvioinnit, kun niitä vaaditaan; ja*
 - b) *joka käsittää kaikki hallinnolliset vaiheet alkaen siitä, kun asiaankuuluva viranomainen on ilmoittanut vastaanottaneensa täydellisen hakemuksen, ja päättyen siihen, että asiaankuuluva viranomainen ilmoittaa menettelyn tulosta koskevasta lopullisesta päätöksestään.*

3. artikla: Erittäin tärkeä yleinen etu (overriding public interest)

Artiklassa säädetään periaatteesta, jonka perusteella asetuksen mukaisten uusiutuvan energian hankkeiden katsotaan olevan erittäin tärkeän yleisen edun mukaisia ja palvelevan kansanterveyttä ja turvallisuutta, jonka vuoksi niiden lupamenettelyssä voidaan poiketa luontodirektiiviin 92/43/ETY (poikkeama Natura 2000 –verkostoa koskevasta suojelusta tai eliölajien suojeluun liittyvistä kielloista), vesipuidedirektiiviin 2000/60/EY (poikkeama ympäristötavoitteista) ja lintudirektiiviin 2009/147/EY sisältyvistä ympäristövelvoitteista (poikkeama lintulajien suojeluun liittyvistä kielloista), kun oikeudellisia etuja tasapainotetaan yksittäisissä tapauksissa.

Jäsenvaltiot voivat rajoittaa kyseisten säännösten soveltamisen koskemaan alueensa tiettyjä osia sekä tietyn tyyppisiä teknologioita tai tiettyjä teknisiä ominaisuuksia käsittäviä hankkeita.

→ Suomi tulee säätämään rajoituksia

5. artikla: Uusiutuvan energian voimalaitosten* päivittäminen

Hankkeiden päivittämistä koskeva lupamenettely, mukaan lukien luvat, jotka liittyvät niiden verkkoon liittämiseen tarvittavan omaisuuden parantamiseen, jos päivitys johtaa kapasiteetin kasvuun, ei saa ylittää kuutta kuukautta, ympäristövaikutusten arviointi mukaan luettuna, jos sitä vaaditaan asiaa koskevassa lainsäädännössä.

- Voimalaitoksen määritelmään sisältyy, että sen pitää tuottaa sähköä (pelkästään sähköä tuottavat laitokset ja sähkön ja lämmön yhteistuotantolaitokset)

* Asetuksen suomenkielisessä versiossa käänkösvirhe, käännetty virheellisesti "tuotantolaitosten", tulee olla "voimalaitosten" (power plants)

7. artikla: Lämpöpumppujen käyttöönoton nopeuttaminen

Sähköteholtaan alle 50 megawatin lämpöpumppujen asentamista koskeva lupamenettely ei saa ylittää yhtä kuukautta ja vastaavan tehoisten maalämpöpumppujen tapauksessa kolmea kuukautta.

Ohjeistuksesta ja muita huomioita

- Hätäasetuksen suomenkielisessä versiossa eräitä käänkösvirheitä, joita tullaan vielä oikaisemaan (erityisesti 5 artikla ”tuotantolaitosten” → ”voimalaitosten”).
- TEM ja YM valmistelevat asetuksen soveltamisen tueksi ohjeistusta, joka pyritään julkaisemaan mahd. pian helmikuun alussa. Virtuaalisia infotilaisuuksia tulossa 13.2.
- Lisäksi alustavasti suunnitteilla lakimuutoksia asetuksessa annettujen kansallisten poikkeusmahdollisuuksien käyttöönottamiseksi. Aikatauluarvio: ensi syksy.
- Hätäasetuksen soveltamisalaan kuuluvat hankkeet kuuluvat myös uusiutuvan energian direktiivin (EU) 2018/2001 sekä uusiutuvan energian tuotantolaitosten lupamenettelyistä ja eräistä muista hallinnollisista menettelyistä annetun lain (1145/2020) soveltamisalaan.
- Hätäasetuksen antamisen lisäksi uusiutuvan energian direktiiviin suunnitteilla useita muutoksia (ns. RED III ja RePowerEU). Direktiivineuvottelut kesken. Direktiivimuutokset aikanaan voimaan vasta kansallisten lakimuutosten jälkeen.

Tietoiskuja muista ympäristöministeriön hankkeista

Jätelainsäädännöstä ajankohtaisia poimintoja

- Jäterekistereitä koskeva jätelain muutos (494/2022) tuli voimaan 1.9.2022. Sen myötä otettiin käyttöön sähköinen siirtoasiakirja. Lisäksi jätehuoltorekisteriä koskevia tehtäviä (ulkomaalaisten kuljettajien hyväksyminen, kehittämistehtävä) keskitetään KASELYyn vuoden 2023 alusta.
- SUP-direktiivin toimeenpanoon liittyvä laki jätelain muuttamisesta (1096/2022) hyväksytty 20.12.2022 (HE 141/2022 vp). Jätelain muutos tuo Pirkanmaan ELY-keskukselle huomattavia lisätehtäviä mm. eräiden muovituotteiden ja muovia sisältävien kalastusvälineiden tuottajavastuuseen liittyen.
- UTU-työryhmän työ uusiomateriaalien tuotteistamisen kehittämiseksi
 - Työryhmän väliraportti julkaistiin kesäkuussa
 - Työryhmä jatkaa mietinnön valmistelua väliraportissa esitetyn vaihtoehdon pohjalta (oma kevennetty ja keskitetty menettely)

Ilmastolain uudistukset, I

- Uusi ilmastolaki 423/2022 (HE 27/2022) voimaan 1.7.2022
 - Päästövähennystavoitteet 2030 (-60 %), 2040 (-80 %) ja 2050 (-90 %), hiilineutraaliustavoite 2035 lakiin
 - Neljä valtakunnallista ilmastopolitiikan suunnitelmaa: keskipitkän aikavälin ilmastopolitiikan suunnitelma (KAISU), ilmastonmuutoksen sopeutumissuunnitelma, pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma
 - Ilmastovuosikertomus vuosittain; arviointi, ovatko toimet riittäviä seuraavaksi 15 vuodeksi
 - Saamelaisten ilmastoneuvosto
 - Tarkempi sääntely Suomen ilmastopaneelista

Ilmastolaki II 108/2023 (HE 239/2022 vp): Kunnan ilmastosuunnitelma

- Kunnalle velvoite laatia ilmastosuunnitelma:
 - Koskisi kaikkia kuntia – minimivaatimukset
 - Laatimistaajuus – kerran valtuustokaudessa (suunnitelman hyväksyisi valtuusto)
 - Suunnitelman sisältövaatimukset: päästövähennystavoite, toimet, tiedot päästökehityksestä ja tiedot seurannasta
 - Mahdollisten sopeutumiseen tai nieluihin liittyvien tavoitteiden ja toimien yhteydessä olisi otettava ilmastolain tavoitteet huomioon
 - Kunta voisi laatia suunnitelman yhdessä alueen muiden kuntien kanssa
- Rahoitus kunnille valtionavustuksina, YM myöntää

Ilmastolaki II: Muutoksenhaku

- Ilmastopolitiikan suunnitelmia koskevien pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma valtioneuvoston päätösten muutoksenhausta lisätty nimenomainen säännös ilmastolakiin
 - Muutosta valtioneuvoston päätöksiin haettaisiin korkeimmalta hallinto-oikeudelta
 - Pitkän aikavälin ilmastosuunnitelma, kansallinen ilmastonmuutokseen sopeutumissuunnitelma, keskipitkän aikavälin ja maankäyttösektorin ilmastosuunnitelma
 - Tarkoituksena lisätä lain selkeyttä
- Kunnan ilmastosuunnitelman muutoksenhaun osalta viittaus kuntalakiin (kunnallisvalitus)
- Voimaan 1.3.2023. Kunnan ilmastosuunnitelma on hyväksyttävä ensimmäisen kerran viim. 1.3.23 alkavan ensimmäisen valtuustokauden aikana.

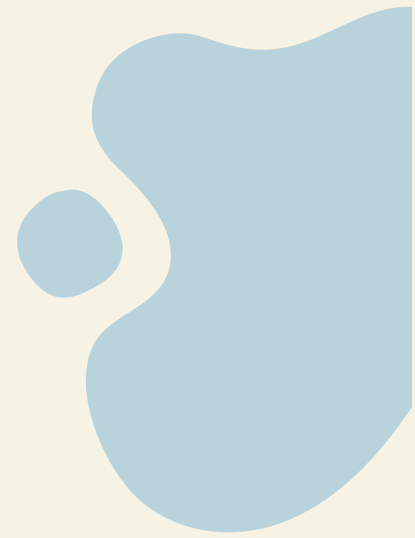
Kiitos ja mukavaa
neuvottelupäivän
jatkoa!

Tia Laine-Ylijoki-Laakso
tia.laine-yljoki-laakso@gov.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the Environment

Aleksanterinkatu 7, Helsinki | PL 35, FI-00023 Valtioneuvosto | ym.fi

Ympäristöministeriö
Miljöministeriet
Ministry of the
Environment

